

**SPRAWOZDANIA ZE SPOTKAŃ
NAUKOWYCH
SCIENTIFIC MEETING REPORTS**

**WARSZTATY TERENOWE SEKCJI
BRIOLOGICZNEJ PTB „OJCÓW 2006”
(OJCÓW, 5–9 WRZEŚNIA 2006)**

**Field workshop of the Bryological Section of the
Polish Botanical Society “Ojców National Park
2006” (Ojców, Poland, 5–9 September 2006)**

Różnorodność gatunkowa mszaków Ojcowskiego Parku Narodowego była tematem tego-

rocznych, czwartych już z kolei, terenowych warsztatów Sekcji Briologicznej PTB. Wzięli w nich udział botanicy-briolodzy z różnych krajowych ośrodków naukowych, jak również zaprzyjaźnieni badacze z Czech oraz osoby zainteresowane tą dziedziną botaniki (czyli briolodzy *in statu nascendi*..) – łącznie 18 osób (Fot. 1). Takie niespotykane na co dzień zagęszczenie briologów w jednym miejscu (14 osób czynnie uprawiających briologię, w tym blisko $\frac{3}{4}$ „polskiej populacji”) miało swój zamierzony cel. Było nim opracowanie listy mszaków występujących aktualnie na terenie tego najmniejszego w Polsce parku narodowego. Stan poznania flory mszaków OPN jest bowiem słaby, a większość danych pochodzi z XIX i pierwszej połowy

Fot. 1. Uczestnicy warsztatów briologicznych „Ojców 2006” (Fot. S. Wierzcholska).

Phot. 1. The participants of bryological workshop „Ojców National Park 2006” (Phot. S. Wierzcholska): 1 – B. Cykowska, 2 – M. Zmrhalová, 3 – P. Górski, 4 – E. Fudali, 5 – S. Rosadziński, 6 – R. Zubel, 7 – A. Rusińska, 8 – M. Szczepański, 9 – M. Podolski, 10 – M. Podolska, 11 – J. Żarnowiec, 12 – K. Gos, 13 – V. Plašek, 14 – M. Wilhelm.

XX wieku. Dotychczasowe badania na tym terenie i ich wyniki zreferowali podczas wstępnego seminarium Barbara Fojcik i Adam Stebel – organizatorzy warsztatów.

Trzydniowe poszukiwania w licznych wąwozach dolin Prądnika i Sąsówki przyniosły imponujący plon – wykazały występowanie ponad 150 gatunków mchów i wątrobowców, w tym wielu briologicznych rarytasów, jak: *Ephemerum serratum*, *Diphyscium foliosum* czy *Rhodobryum ontariense*. Zebrane daty brioflorystyczne, po opracowaniu, zostaną opublikowane w jednym z najbliższych tomów *Prądnika*.

Warsztaty briologiczne organizowane przez naszą Sekcję zawsze łączą aspekt naukowy z dydaktycznym. Cele dydaktyczne realizowane są poprzez wymianę informacji naukowych, zaznajomienie z nowymi koncepcjami i technikami badawczymi oraz doskonalenie umiejętności oznaczania mszaków. Wspaniałym wprowadzeniem w cechy diagnostyczne gatunków z rodziny Orthotrichaceae, drobnych nadrzecznych i naskalnych mchów, był referat Vitii Plaška z Uniwersytetu w Ostravie, zilustrowany jego autorskimi zdjęciami. Kto twierdzi, że mszaki to rośliny o prostej budowie, ten na pewno nie widział perystomów u *Orthotrichum*...

Warte podkreślenia jest zainteresowanie i pomoc dyrekcji Parku w organizacji naszych zajęć – nie tylko udzielono nam zezwolenia na briologizowanie w rezerwach i obszarach objętych ochroną, ale udostępniono także wyposażone w mikroskopy pracownie, dzięki czemu mogliśmy już na miejscu opracowywać zebrane materiały i uczyć się wzajemnie od siebie rozpoznawania gatunków.

Naładowani briologicznym zapalem i radością wspólnej pracy uzgodniliśmy też miejsce przyszłorocznych warsztatów. W majowy weekend 2007 r. chcielibyśmy spotkać się w Welskim Parku Krajobrazowym, aby opracować wstępną listę mszaków tego obszaru, będącego jedną z wciąż jeszcze wielu białych plam na mapie rozmieszczenia mszaków w Polsce. A czego życzą sobie nawzajem briolodzy? „Darz mech”.

Ewa FUDALI

7 MIĘDZYNARODOWY KONGRES SYSTEMU JURAJSKIEGO

7th International Congress on the Jurassic System

W dniach 6–12.09.1006 w Krakowie odbył się 7 Międzynarodowy Kongres Systemu Jurajskiego. W skład Komitetu organizacyjnego Zjazdu wchodził: A. Wierzbowski (Chairman), R. Aubrecht, A. Boczarowski, J. Golonka; J. Gutowski, M. Krobicki, M. Lewandowski, B. Matyja, G. Pieńkowski, A. Uchman i J. Zacharski.

Komitet naukowy reprezentowali: J. H. Callomon (Wlk. Brytania), F. Cecca (Francja), S. Elmi (Francja), R. Enay (Francja), F.T. Fürsich (Niemcy), A. Hallman (Wlk. Brytania), H. Jenkyns (Wlk. Brytania), J. Kutek (Polska), N. Morton (Francja), J. Pálffy (Węgry), G. Pavia (Włochy), A. Riccardi (Argentyna), J. Sha (Chiny), P. L. Smith (Kanada), G. Warrington (Wlk. Brytania), konwenor E. Głowniak.

Kongres Systemu Jurajskiego podsumował obecny stan wiedzy na temat: stratygrafii, analizy facjalnej, geodynamiki, paleoekologii, paleogeografii, geochemii, geokonserwacji.

Była to pierwsza międzynarodowa konferencja dotycząca systemu jurajskiego w naszym kraju. W trakcie konferencji (11–14. 09) odbyło się 9 sesji:

1. Geodynamic & evolution of different areas; prowadzący: F. T. Fürsich, J. Kutek,
2. Facies analysis and reconstruction of palaeoenvironment; prowadzący: N. Morton,
3. Palaeoecology, palaeobiogeography; prowadzący: A. Hallman,
4. Integrated stratigraphy; prowadzący: J. Callomon et in.,
5. Jurassic organism in space and time; prowadzący: F. Cecca,
6. Geoconservation and palaeontological heritage; prowadzący: K. Page,
7. Organic geochemistry; prowadzący: J. Golonka,
8. Marine and non-marine Jurassic global correlation and major geological events; prowadzący: J. Sha,

9. T/J boundary events; prowadzący: S. Hesselbo, J. Pálffy, G. Warrington.

Jedna wycieczka przedkongresowa (6.09–10.09.06) i cztery pokongresowe (14.09–18.09.) odbyły się na terenie Karpat, włączając Karpaty Republiki Słowackiej dzięki udziałowi geologów słowackich i na terenie Jury Krakowsko-Wiełuńskiej oraz obrzeżenia Gór Świętokrzyskich. Wycieczkę przedkongresową prowadził J. Golonka i M. Krobicki, zaś wycieczki pokongresowe: B₁ – A. Wierzbowski; B₂ – J. Gutowski; B₃ – A. Uchman; B₄ – G. Pieńkowski.

Na Kongresie przedstawiono następujące referaty z zakresu paleobotaniki i palinologii:

11 września: Nikitienko B., Pestchevitskaya E., Lebedova N., Ilyina V. „Jurassic-Cretaceous boundary in the north of Middle Siberia: micropalaeontological and palynological data” oraz Waksmundzka M. “Taxonomy and stratigraphic significance of the Lower Jurassic miospores from Poland”;

12 września: Gotz A., Ruckwied K., Biron A., Lintnerova O., Michalik J. “Palynology T/J boundary microfacies, clay mineralogy C and O isotopes and other palaeoclimate indicators from the Tatra Mts.”;

13 września: Deng S. “Flora assemblages at the Triassic-Jurassic boundary in Jungger Basin, Xinjiang, Northwest China”; Wang X., Duan S., Geng B., Cui J., Yang Y. “*Schmeissneria*: a missing link to angiosperms”; Ruckwied K., Gotz A., Pálffy J., Michalik J. „Palynomorph assemblages of the Triassic-Jurassic boundary key section of the NW Tethyan realm evidence for climatic change”; Barron E., Gomez J., Goy A., Marquez-Aliaga A. “The Triassic-Jurassic transition in the Asturias (northern Spain); ammonoids, bivalves and palynomorph”;

14 września: Barbacka M., Ziaja J., Wcisło-Luraniec E. “The Lower Jurassic flora from Odrowąż – state of investigations” i postery;

12 września: Barbacka M., Pálffy J., Smith P.L. “An Early Jurassic flora from Puale Bay, Alaska”; Ociepa A. M. “Early Jurassic palaeoenvironment and climate in the Mount Flora, West Antarctica”; Deng S., Ping S., Lu Y.,

“Middle Jurassic flora from Turpan-Hari Basin, Xinjiang, Northwest China”;

13 września: Gaździcki A., Hołda-Michalska A., Waksmundzka M. „Rhaetian – Hettangian palynomorph of the Tatra Mountains (West Carpathian)”; Pieńkowski G., Waksmundzka M. „Palynofacies of the epicontinental Lower Jurassic deposits of Poland; their distribution in different sedimentary environments”.

Następny Kongres w 2010 r. odbędzie się w Chinach.

Marta WAKSMUNDZKA

**I KONFERENCJA SEKCJI
PTERIDOLOGICZNEJ POLSKIEGO
TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO
„PROBLEMY ZAGROŻENIA I OCHRONY
PAPROTNIKÓW W POLSCE”
(KRAKÓW – ZAKOPANE,
14–16 WRZEŚNIA 2006)**

**First Conference of Pteridological Section of the
Polish Botanical Society “Problems of threat and
conservation of pteridophytes in Poland”
(Kraków – Zakopane, 14–16 September 2006)**

Pierwszej Konferencji Sekcji Pteridologicznej PTB zorganizowanej przez członków sekcji przy współpracy z Instytutem Ochrony Przyrody PAN oraz Instytutem Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie przyświecało piękne wrześniowe słońce (Fot. 1). W konferencji wzięło udział 22 członków Sekcji oraz osoby zainteresowane ochroną paprotników w Polsce¹. Po serdecznym powitaniu przez Przewodniczącą Sekcji Halinę Piękoś-Mirkową słowo wstępne wygłosił prof. Zbigniew Mirek, przedstawiając referat „Kraków jako ośrodek badań pteridolo-

¹ Uczestnicy konferencji otrzymali streszczenia referatów i plakatów, których pełny tekst zostanie opublikowany w specjalnym wydawnictwie. Ponadto, w bogatych materiałach konferencyjnych znalazły się “Bibliografia Pteridologiczna Polski” Botanical Guidebook nr 27 oraz pięknie oprawiony “konterfekt” tego paprotnika, któremu dana osoba poświęciła najczęściej uwagi w swoich badaniach. Portrety paproci, skrzypów lub widłaków – przepięknie namalowane przez pana Grzegorza Wojtasika.

Fot. 1. Obrady I Konferencji Pteridologicznej PTB odbyły się w sali im. Prof. Bogusława Pawłowskiego w Instytucie Botaniki PAN w Krakowie (Fot. Edward Walusiak).

Phot. 1. Debate of the First Conference of Pteridological Section of PBS in the prof. B. Pawłowski theatre at the Botanical Institute of PAS in Krakow (Phot. Edward Walusiak).

gicznych”, w którym szczególnie zaakcentował wkład Mariana Raciborskiego (paprotniki Jawy) i Jana Kornasia (badania nad paprotnikami Afryki). Wskazał także na najbogatsze zbiory paprotników ośrodka krakowskiego, które liczą 40 tysięcy arkuszy oraz równie bogatą i unikatową zarazem bibliotekę pteridologiczną.

W sesji referatowej wygłoszono 9 referatów, poruszając m.in. problemy rewizji taksonomicznej w obrębie rodzaju *Diphasiastrum* Holub w Polsce i Europie Środkowej (Anna Pacyna – Kraków); zmienności wewnątrzgatunkowej i różnicowania fitocenotycznego *Equisetum telmateia* Ehrh. (Dominik Wróbel – Kraków); rozmnażania *in vitro* i zachowania *ex situ* zagrożonych gatunków paproci serpentynitowych z terenu Dolnego Śląska (Krystyna Kromer, Jowita Marszał-Jagacka, Katarzyna Kempnińska, Ludwik Żołnierz, Dorota Poturała – Wrocław); udziału kwasu giberelinowego i etylenu w determinacji płci męskiej gametofitów paproci *Anemia phyllitidis* (Andrzej Kaźmierczak – Łódź); zagrożenia i możliwości ochrony paproci serpentynitowych

w Sudetach (Ewa Szczęśniak – Wrocław); przyczyn ustępowania paprotników we florze Niziny Północno Podlaskiej i Pojezierza Litewskiego (Dan Wołkowycki – Białystok); paproci chronionych w Polsce Środkowej (Beata Woziwoda – Łódź); dynamiki wzrostu klonalnego populacji *Thelypteris palustris* w obrębie trzech kontrastujących stanowisk (Elżbieta Zenkteler, Kamil Szpotkowski – Poznań), a także strategii przechowywania wczesnych stadiów rozwojowych paproci w warunkach kriogenicznych (Anna Mikula, Jan J. Rybczyński – Warszawa).

Podczas sesji posterowej referowano zagadnienia związane z rozmieszczeniem, oceną liczebności, strukturą oraz dynamiką populacji jęczynika zwyczajnego *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm. w Pienińskim oraz w Ojcowskim Parku Narodowym (Jan Bodziarczyk – Kraków); monitoringiem rozrutki alpejskiej *Woodsia alpina* (Bolton) S. F. Gray w Tatrzańskim Parku Narodowym (Anna Delimat, Halina Piękoś-Mirkowa, Edward Walusiak; Kraków – Zakopane); gametogenezą w kulturach *in vitro* zagrożonych

paproci *Asplenium cuneifolium* i *Asplenium adulterinum* (Katarzyna Kempnińska, Krystyna Kromer – Wrocław); zagrożeniem i ochroną paprotników Pogórza Karpackiego (Krzysztof Piątek, Przemysław Naks – Kraków); strukturą populacji *Ophioglossum vulgatum* L. na terenie Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego (Kamil Szpotkowski, Elżbieta Zenkeler – Poznań), metodą ochrony widłaków poprzez kultury *in vitro* (Wojciech Szypuła, Olga Olszowska, Mirosława Furmanowa – Warszawa) oraz z przykładem metaplantacji *Equisetum telmateia* zagrożonego wyginięciem z powodu przebudowy szosy do Zakopanego (Anna Koczur, Jerzy Kurzyński – Kraków).

Po sesji posterowej, dalsza część konferencji odbywała się w Zakopanem. Na trasie przejazdu D. Wróbel przedstawił stanowisko *Equisetum telmateia* na nasypie drogowym. Wieczorem, w Tatrzańskej Stacji Terenowej Instytutu Ochrony Przyrody PAN wysłuchano referatu „Pteridoflora Tatr polskich” prof. Haliny Piękoś-Mirkowej, po czym kontynuowano ożywioną dyskusję nad referatami i posterami. Konferencja pteridologiczna spotkała się z zainteresowaniem ze strony społeczności lokalnej. Radio „Alex” nadało audycję poświęconą ochronie paprotników, a serwis internetowy www.watra.pl zamieścił obszerny fotoreportaż oraz wywiady z uczestnikami konferencji na swoich stronach internetowych.

Kolejny dzień warsztatów rozpoczęliśmy rozpoznaniem stanu hodowli zachowawczej *Dryopteris villarii* na terenie ogrodu doświadczalnego, znajdującego się przy Tatrzańskej Stacji Terenowej Instytutu Ochrony Przyrody PAN. Gatunek ten, odnaleziony na jedynym stanowisku w Tatrach, wyginał. Jednak wcześniejsze zebranie zarodników, z których po wysiewie uzyskano gametofity, a następnie sporofity, umożliwiło odtworzenie niewielkiej populacji, utrzymywanej w uprawie do czasu osiągnięcia przez kłącza wielkości zapewniającej skuteczną reintrodukcję na stanowisko naturalne. Równocześnie prowadzone są obserwacje biologii i ekologii *D. villarii*.

Wymarsz w tatrzańskie regle rozpoczęliśmy z Antałówki (930 m n.p.m.) wypatrując w pano-

ramie Tatr, sylwety Sarniej Skały – celu drugiego dnia warsztatów. W drodze do Tatrzańskiego Parku Narodowego odwiedziliśmy zakopiański Cmentarz Zasłużonych na Pęksowym Brzyzku, gdzie zapaliliśmy znicz w hołdzie dla najznakomitszego pteridologa polskiego – profesora Mariana Raciborskiego.

Ku Sarniej Skale podążyliśmy Doliną Strążyską, zatrzymując się przy licznie napotykanym stanowiskach paprotników (Fot. 2). Prof. H. Piękoś-Mirkowa omówiła kompleks *Dryopteris expansa/carthusiana/dilatata* w aspekcie zasięgu występowania (od Syberii poprzez Kaukaz aż do Karpat), a także mieszańcowości i ploidalności tej grupy. Podzieliła się z nami swoim ogromnym doświadczeniem w oznaczaniu „czystych” gatunków i ich form mieszańcowych, zwracając uwagę na cechy diagnostyczne blaszki liściowej i zarodników. Po drodze mijaliśmy liczne stanowiska *Polystichum aculeatum*, trafił się *P. lonchitis* a nawet rzadki *P. braunii*; w szczelinach skał wapiennych obficie występowały *Asplenium viride*, *A. ruta-muraria*, *Cystopteris fragilis* i *Polypodium vulgare*. Odnajdowano *Selaginella selaginoides* i *Equisetum variegatum*. Na trudno dostępnych wapiennych wychodniach Końskiego Żlebu dotarliśmy do stanowiska *Woodsia alpina* i szarotki alpejskiej, a przy Siklawicy na ścianie zamykającej Strążyską do niewielkiego stanowiska *Cystopteris alpina*, *C. montana* i *C. sudetica*. Oczywiście, mając w naszym gronie doświadczonych terenowców, zatrzymywaliśmy się także przy stanowiskach roślin nasiennych m.in. turzycy mocnej *Carex firma*, obuwika *Cypripedium calceolus*, wyblinu jednolistnego *Malaxis monophyllos* i goryczuszki orzęsionej *Gentianella ciliata* rosnących niefortunnie, tuż przy ścieżce. Bardzo obficie kwitła goryczka trojeściowa *Gentiana asclepiadea*, znacząc błękitem kwiatów brzezi górskich ścieżek.

Na szczycie Sarniej Skały (1377 m n.p.m.) prof. H. Piękoś-Mirkowa omówiła fenomen obniżenia górnej granicy lasu, charakterystyczny dla tego masywu. Spoglądając na sąsiednie szczyty Łysanek i Krokwi, porównywalnych pod względem wzniesienia nad poziom morza oraz

budowy geologicznej z Sarnią Skalą, można było dostrzec, że tylko na Sarniej Skale wykształciło się miniaturowe piętro kosówki, której zwarty łańcuch sięga powyżej górnej granicy lasu przebiegającej tutaj już na wysokości 1264 m – 1340 m n.p.m. Wyjątkowo niskie – jedno z najniższych w całych Tatrach – położenie górnej granicy lasu a także znaczne obniżenie granicy pomiędzy regłem dolnym i górnym na Sarniej Skale, wzbudzało od dawna zainteresowanie badaczy. Przypuszcza się, że za tę swoistą ‘anomalię’ obserwowaną na Sarniej Skale odpowiedzialny jest kompleks lokalnych warunków klimatycznych, a zwłaszcza silne wiatry zimowe ochładzające Sarnią Skalę. Pozostają one w ścisłym związku z sąsiedztwem masywu Giewontu od południa oraz z przebiegiem przełęczy w kierunku z zachodu na wschód. Wędrówkę poprzez wapienny obszar Tatr zakończyliśmy w Dolinie Białego

Potoku, którego wartki nurt wyrzeźbił piękne nieckie deflacyjne wypełnione „szmaragdową” wodą. Wspaniała pogoda była dopełnieniem tego pełnego wrażeń dnia, zakończonego ogniskiem przy wtórze kapeli góralskiej.

Sesja terenowa trzeciego dnia odbyła się w Pienińskim Parku Narodowym. Po drodze, opuszczając Tatry, obejrzeliśmy stanowiska *D. affinis* oraz *Oreopteris limbosperma* w dolno-reglowej świerczynie na morenie. Nasz zachwyt wzbudził drewniany kościółek w Dębnie – perła Podhala, a w nim XV-wieczna polichromia na stropie i ścianach bocznych, urzekająca trwałością barw i bogactwem motywów zwierzęcych i roślinnych. Przejeżdżając obrzeżem Gorców, zatrzymaliśmy się przy wzgórzu Wdżar (760 m n.p.m.), gdzie w szczelinach skał andezytowych, znajdowała się dość liczna populacja *Asplenium septentrionale* oraz jedyne w Polsce, aktualnie

Fot. 1. Uczestnicy konferencji podczas wycieczki terenowej na Sarniej Skale. Od lewej: Dan Wołkowycki, Elżbieta Zenkter, Halina Piękoś-Mirkowa, Beata Woziwoda, Ewa Szczęśniak, Anna Koczur, Hanna Kuciel, Anna Delimat, Anna Miłucha, Jan Bodziarczyk, Kamil Szpotkowski, Katarzyna Kempieńska, Przemysław Naks, Dominik Wróbel, Andrzej Kaźmierczak, Edward Walusiak, Wojciech Szypuła, Anna Pacyna, Krzysztof Piątek. (Fot. Dan Wołkowycki).

Phot. 1. The participants of the conference during the field tour on the Sarnia Skala.

istniejące stanowisko *Woodsia ilvensis*, którego liczebność nie przekracza 100 kępek. Gatunek ten narażony jest na wyginięcie nie tylko w Polsce, ale również w krajach ościennych. Pomimo tego, że w ostatnich latach obserwuje się pewną stabilizację populacji, zagrożenie stwarzają szybko rozrastające się drzewa i krzewy oraz wysokie byliny, które dając ocienienie, zmieniają fitoklimat na niekorzystny dla rozrutki brunatnej. Stąd też, jak wszyscy uczestnicy konferencji przyznali, konieczność ochrony czynnej tego stanowiska jest w pełni uzasadniona. Następnie dotarliśmy do Sromowców Niżnych u podnóża Pienin, skąd po zapoznaniu się z panoramą Trzech Koron wyruszyliśmy poprzez Podłaźce, Łazek Wyżni i Ligarki na Górę Zamkową. Celem wycieczki pienińskiej był *Phyllitis scolopendrium*, jednak trzeba było włożyć nieco wysiłku, aby do niego dotrzeć, gdyż trasa nie była łatwa. Na kolejnych przystankach Jan Bodziarczyk przedstawiał najnowsze wyniki swoich badań prowadzonych w Pieninach. Na Łazku Wyżnim przy okazałym cisie zapoznał uczestników z rozmieszczeniem i ze strukturą populacji cisa, który w Pieninach, przywiązany do niedostępnych półek skalnych i stromych ścian, tworzy jedną z bogatszych ostoi w Polskich Karpatach (ponad 1000 osobników); a na polanie Ligarki omówił procesy spontanicznego zarastania opuszczonych polan, w których główną rolę odgrywają jawor i leszczyna. W międzyczasie dotarliśmy do celu naszej pienińskiej „wyprawy”. Przechodząc z Łazka na Ligarki, mogliśmy podziwiać najpiękniejsze płaty jaworzyny górskiej *Phyllitido-Aceretum*, w której jęczyznik osiąga swoje optymalne warunki rozwoju. Tylko w Pieninach obserwuje się niepowtarzalne w skali kraju nagromadzenie tak wielu stanowisk tej pięknej paproci.

W ciągu ostatnich 35 lat jęczyznik zwiększył w Pieninach swój areal występowania ponad dwukrotnie i jak się ocenia, aktualnie zajmuje około 70 ha. W latach 60. XX wieku jego występowanie ograniczone było wyłącznie do części Centralnej Pienin, a obecnie stanowiska *Ph. scolopendrium* stwierdzono także w Pieninach Zachodnich, w miejscach znacznie oddalonych od zasięgu ciągłego tego gatunku. Badania

nowo odkrytych populacji potwierdziły hipotezę, że są to prawdopodobnie nowe, niedawno skolonizowane stanowiska. Omawiając ekologię jęczyznika J. Bodziarczyk, zwrócił uwagę na stadia rozwojowe, strukturę wielkości i wzorce przestrzenne tego gatunku; ponadto przedstawił zróżnicowanie jaworzyn pienińskich oraz czynniki, które wpływają na kształtowanie się struktury tych fitocenoz. Prawdziwy entuzjazm wzbudziło znalezienie przedrośla jęczyznika, któremu poświęcono specjalną sesję zdjęciową. Sporym zainteresowaniem cieszyła się *Dendranthema zawadzkiejii*, kwitnąca na pionowej ścianie skalnej Zamkowej Góry. Pani Prof. H. Piękoś-Mirkowa, już wcześniej – przy alpinarium w Sromowcach Niżnych, zwróciła uwagę na ten gatunek, którego naturalny zasięg obejmuje Syberię i Daleki Wschód, a Pieniny są jedynym stanowiskiem w Europie.

Z ruin zamku pienińskiego na Zamkowej Górze, mogliśmy podziwiać panoramę z dominującą Sokolicą i Czertezikiem oraz najdłuższy fragment Pienin – dolinę Pienińskiego Potoku. Zdumiewająca jest wprost historia lasów Pienin, które na przełomie XIX i XX wieku były poddane ogromnej presji człowieka. Nawiązując do przemian, jakie miały miejsce w ciągu ostatniego wieku, J. Bodziarczyk omówił zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych Pienin i przedstawił najnowszą mapę fitosocjologiczną Pienińskiego Parku Narodowego. Objęcie Pienin ochroną (powstanie parku narodowego w 1932 r) oraz wysoka żyzność siedlisk, w istotny sposób wpłynęły na regenerację wielu zbiorowisk roślinnych i składu gatunkowego drzewostanów. Z Zamkowej Góry, poprzez przepiękny przełom Hulińskiego i Pienińskiego Potoku, polany Wyrobek i Stolarzówkę, schodziliśmy do Krościenka, żywo dyskutując na tematy związane z konferencją. Następnie doliną Dunajca i Kamienicy, podziwiając panoramę Gorców i Beskidów, wróciliśmy do Krakowa, trochę ze smutkiem, że to już koniec, ale i z nadzieją, że za dwa lata zorganizujemy następną II Konferencję Pteridologiczną.

**RELACJA Z 7. EUROPEJSKIEJ
KONFERENCJI PALEOBOTANICZNO-
PALINOLOGICZNEJ
(6–11 WRZEŚNIA 2006, PRAGA)**

**Report on the 7th European
Palaeobotany-Palynology Conference
(6–11 September 2006, Prague)**

Paleobotanicy europejscy spotykają się na odbywającej się co cztery lata Europejskiej Konferencji Paleobotaniczno-Palinologicznej. Siódme z kolei spotkanie zorganizowane zostało w dniach 6–11 września 2006 r. w Pradze, przez liczną grupę czeskich paleobotaników pod kierunkiem profesora Z. Kvačka. Na konferencję przyjechali badacze dawnych flor głównie z Europy, ale nie zabrakło również gości z innych kontynentów. Konferencja zbiegła się z 50. jubileuszem pracy naukowej najznamienitszych

europejskich znawców flor trzeciorzędowych: H. Waltera, D. H. Maia, L. Stuchlika a przede wszystkim organizatora konferencji Z. Kvačka (Fot. 1).

Polskę reprezentowała dość duża grupa naukowców z ośrodków w całym kraju (Fot. 2).

Wieczorem dnia poprzedzającego rozpoczęcie obrad Organizatorzy powitali przybyłych gości w pięknych wnętrzach Muzeum Narodowego, gdzie po wysłuchaniu słów powitalnych można było spróbować specjałów kuchni czeskiej i wyśmienitego piwa.

Obrady przed południem pierwszego dnia konferencji zgromadziły uczestników na dwóch wykładach: J. Galtiera o paprociach karbońskich i ich powiązaniach z roślinami nasiennymi oraz szczególnie ciekawym D. Dilchera o głównych zdarzeniach w ewolucji okrytozalążkowych. W trakcie tej sesji została wręczona nagroda

Fot. 1. Od lewej Profesorowie: Zlatko Kvaček (Praga), Harald Walther (Drezno), Leon Stuchlik (Kraków) i Dieter H. Mai (Berlin), nestorzy europejskiej paleobotaniki (Fot. E. Zastawniak).

Phot. 1. From left to right: Zlatko Kvaček (Prague), Harald Walther (Dresden), Leon Stuchlik (Kraków) and Dieter H. Mai (Berlin), famous european paleobotanists (Phot. E. Zastawniak).

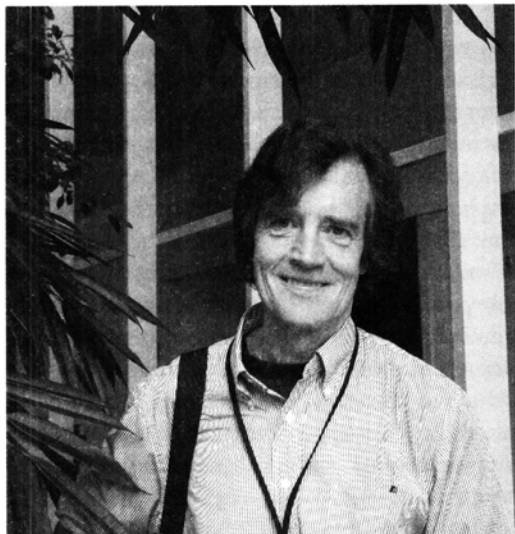
Fot. 2. Część polskich uczestników 7EPPC, pierwszy rząd od lewej: E. Zastawniak (Kraków), B. Słodkowska (Warszawa), J. Ziaja (Kraków), drugi rząd: A. Popławska-Raszewska (Poznań), L. Stuchlik (Kraków), G. Miotk-Szpiganowicz (Gdańsk), J. Zachowicz (Gdańsk), M. Ziemińska-Tworzydło (Warszawa), M. Waksmundzka (Warszawa), trzeci rząd: M. Paszkowski (Kraków), A. Kędzior (Kraków), M. Mikłasińska-Oliwkiewicz (Kraków), M. Latałowa (Gdańsk), A. Pędziszewska (Gdańsk), J. Święta-Musznicka (Gdańsk), A. M. Ociepa (Kraków), nad nimi R. Kowalski (Warszawa) i E. Durska (Warszawa) (Fot. D. Ivanov).

Phot. 2. Some of the 7EPPC members from Poland, in the first line from left to right: E. Zastawniak (Kraków), B. Słodkowska (Warszawa), J. Ziaja (Kraków), in the second line: A. Popławska-Raszewska (Poznań), L. Stuchlik (Kraków), G. Miotk-Szpiganowicz (Gdańsk), J. Zachowicz (Gdańsk), M. Ziemińska-Tworzydło (Warszawa), M. Waksmundzka (Warszawa), in the third line: M. Paszkowski (Kraków), A. Kędzior (Kraków), M. Mikłasińska-Oliwkiewicz (Kraków), M. Latałowa (Gdańsk), A. Pędziszewska (Gdańsk), J. Święta-Musznicka (Gdańsk), A. M. Ociepa (Kraków), above them: R. Kowalski (Warszawa) and E. Durska (Warszawa) (Phot. D. Ivanov).

im. W. H. Jongmana za doniosłe osiągnięcia w dziedzinie paleobotaniki. Otrzymała ją D. J. Batten z Wielkiej Brytanii (Fot. 3) – autor metody analizy palinofacjalnej, stosowanej obecnie powszechnie jako uzupełnienie badań palinologicznych.

Popołudnie pierwszego dnia i drugi dzień konferencji poświęcone były obradom w sekcjach. Pięć grup tematycznych miało swe spo-

tkania równoległe w różnych salach, co bardzo ograniczało możliwości wysłuchania wielu ciekawych referatów. Grupy tematyczne utworzono w sposób tradycyjny, a więc z podziałem na: ogólną, paleozoiczną, mezozoiczną, „trzeciorzędową” i „czwartorzędową” (choć dwie ostatnie nazwy zniknęły już z tabeli stratygraficznej, charakter flor występujących w tym czasie jest zdecydowanie odmienny i tradycyjne pojęcia

Fot. 3. David Batten, University of Manchester, laureat nagrody W. H. Jongmana (Fot. A. Popławska-Raszewska).

Phot. 3. David Batten, University of Manchester, laureate of the W. H. Jongmans medal (Phot. A. Popławska-Raszewska).

stratygraficzne w dalszym ciągu używane są w paleobotanice).

Na wszystkich sesjach widące były tematy „klasyczne”, a więc dotyczące anatomii, morfologii, sposobów rozmnażania, fizjologii, taksonomii, ekologii oraz ewolucji roślin w minionych okresach geologicznych. Pojawiały się także referaty o innej tematyce, w tym dość znaczna ilość wystąpień dotyczyła rekonstrukcji paleoklimatu przy zastosowaniu wielu nowatorskich, coraz bardziej zmatematyzowanych metod. Paleoklimatowi poświęcone były częściowo sesje w sekcjach mezozoicznej i „trzeciorzędowej”. W sekcji „czwartorzędowej”, oprócz tematów palinostratygraficznych wiele uwagi poświęcono wpływowi człowieka na szatę roślinną holocenu.

Trzeciego dnia konferencji w Muzeum Narodowym odbyły się warsztaty poświęcone działalności Kaspara Marii von Sternberga – wielkiego dziewiętnastowiecznego paleobotanika, autora fundamentalnego dzieła „*Versuch einer geognostisch-botanischen Darstellung der Flora der Vorwelt*”, który mieszkał i pracował

w Pradze. W trakcie warsztatów można było obejrzeć wspaniałe zbiory paleontologiczne Muzeum. Po południu chętni udali się na wycieczkę z przewodnikami po najpiękniejszych zakątkach Pragi.

Czwarty dzień konferencji to powrót do sesji referatowych w sekcjach. Wieczorem odbyła się uroczysta sesja pożegnalna, podczas której prof. Lilla Hably zaprosiła wszystkich uczestników do Budapesztu na kolejną, ósmą Europejską Konferencję Paleobotaniczno-Palinologiczną w 2010 r. Podano również miejsca kolejnych konferencji, w 2014 roku będzie to Bukareszt w Rumunii, a w 2018 – Torino we Włoszech. Ogłoszono także informację o utworzeniu strony internetowej o tematyce paleobotanicznej (www.palaeobotany.org), pod patronatem *International Organisation of Palaeobotany*. Celem istnienia strony jest promowanie współpracy międzynarodowej, gromadzenie w internecie jak największej ilości informacji paleobotanicznych, ułatwianie dydaktyki oraz rozpowszechnianie wiedzy paleobotanicznej.

Po konferencji odbyły się dwie interesujące i dobrze zorganizowane wycieczki do klasycznych stanowisk czeskich flor: kredowej z warstw peruckich i „trzeciorzędowej”. Na zakończenie wycieczek organizatorzy zaprosili uczestników na pożegnalne przyjęcie w Browarach Pilzneńskich w Pilźnie.

Ewa DURSKA

BOTANIKA ZAGRANICĄ BOTANY ABROAD

UKRAIŃSKIE TOWARZYSTWO
BOTANICZNE

The Ukrainian Botanical Society

Wiosną 2005 roku Ukraińskie Towarzystwo Botaniczne (Українське ботанічне товариство – UBT), liczące ponad 850 członków, obchodziło jubileusz 80-lecia istnienia. Początki Towarzy-